

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Сумський національний аграрний університет

Факультет економіки і менеджменту

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Робоча програма (силабус) вибіркового компонента Основи фінансової грамотності

Реалізується в межах освітніх програм СНАУ здобувачам вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та другого (магістерського) рівня вищої освіти наскрізної 6-річної ОПП «Ветеринарна медицина»

Суми – 2026

Розробник: _____ Наталія МАСЛАК, к.е.н., доцент,
(підпис) доцент кафедри Фінансів, банківської справи та страхування

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування	протокол від 05.06.2026 р. №18
	Завідувач кафедри _____ <u>Сергій ФРОЛОВ</u> (підпис)

Затверджено радою із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти протокол № _____ від _____ 2026 року

Голова ради _____ **Маргарита ЛИШЕНКО**

Рецензія на робочу програму(додається) надана: _____ **Михайло ГЕЄНКО**

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації _____ **(Надія БАРАНІК)**
(підпис)

Зареєстровано в електронній базі: дата: _____ 2026 р.

О СНАУ, 2026 рік

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1	Назва ОК	Основи фінансової грамотності			
2	Факультет/кафедра	Факультет економіки і менеджменту/ кафедра фінансів, банківської справи та страхування			
3	Статус ОК	Вибірковий			
4	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)				
5	ОК може бути запропонований (заповнюється для вибіркових ОК)	освітніх програм СНАУ здобувачам вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та другого (магістерського) рівня вищої освіти наскрізної 6-річної ОПП «Ветеринарна медицина»			
6	Рівень НРК	НРК України – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень			
7	Семестр та тривалість вивчення	4(в) / 5(о), 15 тижнів			
8	Кількість кредитів ЄКТС	5			
9	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)			Самостійна робота
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні	
	Денна форма навчання	30	30	-	90
10	Мова навчання	Українська			
11	Викладач/Координатор освітнього компонента	Наталія МАСЛАК, к.е.н, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування			
11.1	Контактна інформація	Аудиторії 404-е, 406-е, тел. +380958195272 E-mail: n.maslak@ukr.net Години консультацій – кожного вівторка о 12.15, кабінет 406-е			
12	Загальний опис освітнього компонента	Освітній компонент формує здатність приймати обґрунтовані фінансові рішення щодо планування доходів і витрат, заощадження, кредитування, використання фінансових послуг, управління фінансовими ризиками та захисту прав споживачів фінансових послуг.			
13	Мета освітнього компонента	формування у студентів знань і вмінь щодо сутності, принципів, методів, засобів та прийомів управління особистими фінансами, особливостей взаємодії з фінансовими установами, а також щодо навичок ефективного застосування сучасних інформаційних технологій та моделей поведінки управління особистими фінансами в умовах невизначеності та шахрайства.			
14	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент не має обов'язкових попередніх освітніх компонентів і доступний для вибору здобувачам будь-якої освітньої програми незалежно від спеціальності. Опанування ОК ґрунтується на загальних компетентностях і знаннях, здобутих у межах повної загальної середньої освіти (зокрема математична та цифрова грамотність, уміння працювати з інформацією). 2. Освітній компонент формує загальні (універсальні) компетентності, корисні для подальшого навчання за обраною освітньою програмою та у повсякденній фінансовій діяльності; може вивчатися паралельно з іншими освітніми компонентами навчального плану. 3. Обмеження щодо одночасного вивчення з іншими освітніми компонентами відсутні.			

15	Політика академічної доброчесності	Відповідно до Кодексу академічної доброчесності Сумського НАУ, академічна доброчесність – це сукупність принципів, правил поведінки учасників освітнього процесу, спрямованих на формування самостійної і відповідальної особистості, спроможної вирішувати завдання відповідно до освітнього рівня з дотриманням норм права та суспільної моралі. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю, результатів навчання; - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - доброчесне використання інструментів штучного інтелекту з обов'язковим зазначенням факту та меж такого використання; згенерований штучним інтелектом матеріал не видається за результат власної роботи; - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; - надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Практичні роботи виконуються за індивідуальними завданнями, які студенти отримують від викладача. Усі роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту при умові текстових запозичень не більше 20%. У випадку недотримання даних вимог робота повертається на доопрацювання. При виявленні повторного порушення вимог академічної доброчесності студент не допускається до захисту. У разі виконання практичної роботи не за отриманим завданням результати анулюються, а студент отримує нову тему для опрацювання. Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається нормативними документами Сумського національного аграрного університету, зокрема Кодексу академічної доброчесності, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ (повний перелік нормативних документів розміщений на сайті університету: https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/). За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: – повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо); – повторне проходження навчального курсу; – попередження. Комунікаційна політика Студенти повинні мати активовану університетську пошту. Обов'язком студента є перегляд новин у Viber. Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком студента є робота з дистанційним курсом «Основи фінансової грамотності». Політика щодо пропусків занять Студенти мають відвідувати лекційні й практичні (семінарські) заняття. Відсутність студента на занятті може бути виправдана поважною причиною. Поважними причинами відсутності вважаються: хвороба, участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт чи будь-якому іншому заході, який можна віднести до заходів, що сприяють розвитку студентів і поліпшенню іміджу університету (факультету). Політика щодо виконання навчальних завдань пізніше встановленого терміну Студенти мають виконувати всі навчальні завдання у встановлені терміни. Студент, який не виконав ту чи іншу
----	------------------------------------	---

		кількість навчальних завдань вчасно й хоче надолужити прогаяне, може звернутися по допомогу до викладача. Політика щодо оскарження оцінювання Якщо студент не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку. Неформальна освіта В межах вивчення дисципліни проводиться врахування балів, отриманих в результаті неформальної освіти, відповідно до Положення про порядок визнання результатів, здобутих шляхом неформальної або інформальної освіти від 01.05.2023 р. https://snau.edu.ua/pro-universitet/struktura-universitetu/viddil-jakosti-osviti-licenzuvannja-ta-akreditacii/zabezpechennja-jakosti-osviti/politika-i-proceduri-zabezpechennja-jakosti-osviti/
16	Ключові слова	Фінансова грамотність; фінансове планування; заощадження; кредит; захист прав споживачів фінансових послуг
17	Посилання на курс в Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=5174 НПП, що реалізує ОК згідно з розкладом занять: Наталія МАСЛАК, к.е.н., доцент Михайло ГЕЧНКО, к.е.н., професор

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА МЕТОДИ ЇХ ОЦІНЮВАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Як оцінюється ДРН
ДРН 1. Розпізнавати ознаки фінансово грамотної поведінки особи та пояснювати взаємозв'язок між рівнем фінансової грамотності й добробутом домогосподарств і суспільства	Аналітичний звіт + презентація результатів дослідження
ДРН 2. Складати та представляти бюджет домогосподарства з урахуванням різних чинників, працюючи самостійно й у складі команди та усвідомлюючи особистий внесок і відповідальність за спільний результат	Сімейний бюджет + презентація і захист
ДРН 3. Застосовувати інструменти фінансового планування для управління особистими фінансами, приймати обґрунтовані рішення щодо заощаджень, інвестицій, кредитів, страхування та захисту від фінансового шахрайства.	Практичні (індивідуальні) завдання за темами + захист + тести множинного вибору
ДРН 4. Налагоджувати справедливі правила спільної участі та колективного ухвалення рішень, взаємодіяти в команді й оцінювати власний внесок та внесок кожного учасника групи у досягнення результату під час представлення індивідуальних і групових робіт	Взаємне оцінювання + самооцінювання презентації та захисту сімейного бюджету та практичних (індивідуальних) завдань за темами
ДРН 5. Представляти результати індивідуальної та командної роботи з дотриманням норм академічної доброчесності, зокрема за відповідального використання інструментів штучного інтелекту	Перевірка на плагіат власних робіт, аналіз звіту перевірки, оцінювання завдань студента з групи

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу (денна)			Рекомендована література ¹
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	П.з / семін. з.		
Тема 1. Фінансова грамотність та формування фінансової культури українців 1. Сутність фінансової грамотності та ключові вміння та навички фінансово грамотних людей. 2. Фінансова грамотність та фінансова культура. 3. Стратегія фінансової грамотності та Рамки фінансових компетентностей. 4. Інструменти підвищення рівня фінансової грамотності населення.	4	4	10	1–7, 8–13, 27–30
Тема 2. Історичний розвиток національної грошової одиниці в контексті становлення української державності 1. Історія грошей: гривня в Давній Русі та період 1918-1921 роки. 2. Створення та введення в обіг сучасної гривні (1991 – 1996 рр.).	2	2	10	1–7, 17, 27, 28
Тема 3. Форми грошей та захист банкнот гривні 1. Форми грошей. 2. Монети та банкноти гривні в обігу. 3. Обмінні операції: обмін пошкоджених та зношених банкнот гривні та обмін іноземної валюти. 4. Захист банкнот гривні. 5. Технологія виготовлення гривні.	4	4	10	1–7, 11, 17, 19, 27, 28, 29
Тема 4. Сімейний бюджет: фінансова дисципліна на шляху до фінансового успіху 1. Що таке сімейний бюджет. 2. Для чого складати сімейний бюджет. 3. Види бюджетів сім'ї. 4. Етапи формування сімейного бюджету. Таблиці та додатки для формування сімейного бюджету.	4	4	10	1–8, 10, 13, 14, 15, 18, 27, 29, 30
Тема 5. Фінансова та банківська системи України 1. Склад і структура фінансової системи. 2. Склад і структура банківської системи України. 3. Види банків, організація та регулювання їх діяльності.	2	2	10	1–7, 14, 17, 23, 27, 31
Тема 6. Ефективне користування банківськими продуктами 6.1 Депозити та їх роль у розвитку економіки держави Поняття депозитів. Види депозитів. Оформлення депозитних вкладів. Визначення доходу по депозитам різних видів.	2	4	10	1–7, 11, 14, 17, 20, 27, 30, 31
Тема 6. Ефективне користування банківськими продуктами 6.2 Особливості використання кредитних продуктів та формування кредитної історії Кредитні продукти. Оформлення кредитних договорів. Визначення плати за користування кредитами різних видів.	2	4	10	1–7, 9, 14, 21, 23, 27, 29, 30

¹Конкретне джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури

<i>Тема 7. Діяльність небанківських фінансових установ</i> 1. Види небанківських фінансових установ. 2. Функції та призначення небанківських фінансових установ. 3. Законодавче регулювання діяльності небанківських фінансових установ.	2	2	10	1–7, 16, 18, 23, 27, 29
<i>Тема 8. Страхування та його види (для фізичних осіб)</i> 1. Сутність страхування, організація та користь. 2. Основні термінами страхування. 3. Договір страхування – на що звертати увагу та як укласти. 4. Особливості накопичувального страхування. 5. Основні види ризикового страхування.	2	2	10	1–8, 22, 23, 27, 33
<i>Тема 9. Шахрайство у сфері фінансових послуг</i> 1. Поняття шахрайства та види у фінансовій сфері. 2. Превентивні заходи запобігання шахрайським діям.	2	2	10	1–7, 10–12, 21, 23, 29, 30, 32
<i>Тема 10. Захист прав споживачів фінансових послуг</i> 1. Організації, які займається захистом прав споживачів фінансових послуг. 2. Визначення захисту прав споживачів фінансових послуг. 3. Ознаки порушення прав споживачів фінансових послуг та дії при порушенні прав.	2	2	10	1–7, 9, 12, 21–23, 29, 30, 31
Всього	30	30	90	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	К-сть годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	К-сть годин
ДРН 1. Розпізнавати ознаки фінансово грамотної поведінки особи та пояснювати взаємозв'язок між рівнем фінансової грамотності й добробутом домогосподарств і суспільства	Мультимедійна лекція Перевернутий клас (flipped classroom) або навчання через діалог Дискусія Система реагування в класі (CRS) («clicker») (ігрові платформи навчання: Mentimeter https://www.mentimeter.com/ ; Kahoot! https://create.kahoot.it/)	4	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Дослідження проблеми (бібліотечне, інтернет видання та рекомендовані джерела інформації) Робота в малих групах (підготовка презентації) Самооцінювання знань	20
ДРН 2. Скласти та представляти бюджет домогосподарства з урахуванням різних чинників, працюючи самостійно й у складі команди та усвідомлюючи особистий внесок і відповідальність за спільний результат	Мультимедійна лекція Перевернутий клас (flipped classroom) або навчання через діалог Симуляція Метод кейсів (case study) Робота на практичних заняттях Система реагування в класі (CRS) («clicker») (ігрові платформи навчання: Mentimeter https://www.mentimeter.com/ ; Kahoot! https://create.kahoot.it/)	6	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Взаємне навчання (peer to peer learning) Робота в малих групах (від формування ідеї до підготовки презентації) Самооцінювання знань	20
ДРН 3. Застосовувати інструменти фінансового планування для управління особистими фінансами, приймати обґрунтовані рішення щодо заощаджень, інвестицій, кредитів, страхування та захисту від фінансового шахрайства.	Мультимедійна лекція Робота на практичних заняттях Симуляція Метод кейсів (case study) Система реагування в класі (CRS) («clicker») (ігрові платформи навчання: Mentimeter https://www.mentimeter.com/ ; Kahoot! https://create.kahoot.it/)	40	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Виконання практичних робіт Самооцінювання знань	24
ДРН 4. Налаштовувати справедливі правила спільної участі та колективного ухвалення рішень, взаємодіяти в команді й оцінювати власний внесок та внесок кожного учасника групи у досягнення результату під час представлення	Мультимедійна лекція, лекція-дискусія, Метод кейсів (case study) Система реагування в класі (CRS) («clicker») (ігрові платформи навчання: Socrative, Kahoot!)	6	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Робота в малих групах Взаємне навчання (peer to peer learning)	20

індивідуальних і групових робіт				
ДРН 5. Представляти результати індивідуальної та командної роботи з дотриманням норм академічної доброчесності, зокрема за відповідального використання інструментів штучного інтелекту	Спілкування	4	Читання та робота з програмами (опрацювання теоретичного матеріалу) Виконання практичних робіт Самооцінювання знань та оцінка робіт студентів групи	6
		60		90

Індивідуальне навчання студентів реалізується через систему дистанційної освіти (СДО) з використання платформи Moodle. Матеріали для вивчення дисципліни викладені на сторінці курсу «Основи фінансової грамотності» у відповідності до силабусу. З кожної теми студентам надається лекційний матеріал, додаткові навчальні матеріали у вигляді методичних рекомендацій для практичних занять та самостійної роботи, а також перелік завдань для семінарських та практичних робіт. Для оцінювання роботи студентів на семінарських та практичних заняттях по темах дисципліни передбачено блок тестових питань, практичних робіт. Для оцінювання самостійної роботи – індивідуальні завдання.

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

№	Методи діагностичного оцінювання	Дата складання
	Вхідний контроль знань	Перше заняття

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Об'єкти та методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Аналітичний звіт + презентація результатів дослідження	10 балів / 10%	2-3-й тижні
2.	Сімейний бюджет + презентація і захист	20 балів / 20%	5-й тиждень
3.	Практичні (індивідуальні) завдання за темами + захист+тести множинного вибору	70 балів / 70%	щотижня з 4 тижня
		100	

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Аналітичний звіт + презентація результатів дослідження	<5 балів	5-6 бали	7-8 балів	9-10 балів
	Незначна обізнаність щодо проблеми, наведено короткий опис. Не демонструє самостійного мислення щодо обраної теми. Представлення результатів досліджень досліджень у різний спосіб, що не розкриває його зміст і результатів	Наведено більшою мірою проблеми (без/аналізу) недостатньо обґрунтування основних моментів, не достатньо послідовна аргументація. Представлення результатів досліджень у різний спосіб	Продemonстровано розуміння, глибину та деталізацію проблеми; основні моменти обґрунтовані, аргументи послідовними; вивчаються різні точки зору. Представлення результатів досліджень у відповідному форматі	Досить глибоко та/або детально розкрита проблема, проаналізовані різні погляди на проблему; всі основні моменти викладені, аргументи послідовні та вагомі; аналізуються різні точки зору, наводяться власні пропозиції. Представлення результатів досліджень у спосіб, що є найбільш відповідним за певних обставин з використанням різних форм подання інформації
Сімейний бюджет + презентація і захист	<12 балів	12-14 балів	15-17 балів	18-20 балів
	Не всі складові бюджету розроблено та/або інформація подана неструктуровано, немає розуміння логічної моделі (рамки). Результати представлено у невідповідному	Наявні усі складові без детального обґрунтування. Інформація а структурована, є чітке розуміння логічної моделі (рамки), реалізовано усі кроки формування бюджету.	Обґрунтована важливість ідеї бюджету, виконано усі складові Наявні усі складові з обґрунтуванням. Є чітке розуміння логічної моделі (рамки), реалізовано усі кроки формування бюджету.	Обґрунтована важливість ідеї бюджету, виконано усі складові з повним обґрунтуванням та глибоким аналізом. Є чітке розуміння логічної моделі (рамки), реалізовано усі кроки формування бюджету. Аналіз є

	форматі.	Результати представлено у відповідному форматі.	Результати представлено у відповідному форматі. Дані є актуальними.	грунтовним, визначено ризики та перспективи. Форма представлення повністю відповідає вимогам.
	Студенти не беруть участь у груповому обговоренні, надають зворотній зв'язок на виступи інших. Презентація відсутня або неструктурований, відображає зміст бюджету.	Презентація участково відображає зміст бюджету, витримано таймінг. Студенти беруть участь у груповому обговоренні, Зворотній зв'язок не обґрунтований, невисновки. рекомендацій.	Презентація повністю відображає зміст бюджету, витримано таймінг. Студенти беруть участь у груповому обговоренні, обґрунтовують висновки.	Презентація повністю відображає зміст бюджету, витримано таймінг. Студенти рефлексують результати діяльності команди, слухають, оцінюють та ефективно реагують на думки інших, та частково модерують групове обговорення ґрунтовно надають зворотній зв'язок
Практичні (індивідуальні) завдання + захист (6 балів кожна)	<i>1 бал</i>	<i>2 бали</i>	<i>3-4 бали</i>	<i>5-6 балів</i>
	Частково виконана робота, оформлення не відповідає вимогам	Робота виконана в повному обсязі; студент виявляє елементарні знання окремих положень навчального матеріалу, зіставляє, узагальнює та обробляє інформацію, інтерпретує дані, одержані результати, оформлення роботи частково відповідає вимогам	Робота виконана в повному обсязі; студент обґрунтовано викладає навчальний матеріал, аналізує, синтезує, узагальнює інформацію, обробляє та логічно інтерпретує дані, одержані результати, оформлення тексту, таблиць, рисунків, літератури відповідає вимогам	Робота виконана в повному обсязі; студент вільно, самостійно й аргументовано викладає навчальний матеріал, глибоко та всебічно розкриває його зміст, шукає, аналізує, синтезує, узагальнює та критично оцінює інформацію, оформлення тексту, таблиць, рисунків, літератури відповідає вимогам
Тести множинного вибору за темами (4 бали кожен)	<i>1 бал</i>	<i>2 бали</i>	<i>3 бали</i>	<i>4 бали</i>
	<60% правильних відповідей	60-74% правильних відповідей	75-89% правильних відповідей	90-100% правильних відповідей

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Експрес-опитування (або тестування) після вивчення кожної теми	Кожне заняття
2	Письмовий зворотний зв'язок на сформований бюджет домогосподарства	Протягом 2 тижнів після складання
3	Консультації, усний зворотний зв'язок від викладача під час виконання практичних / індивідуальних завдань	Під час занять

4	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після презентації бюджету домогосподарства та практичних (індивідуальних) завдань	Під час захисту (після презентації)
5	Взаємне оцінювання (peer assessment) та самооцінювання презентації та захисту бюджету домогосподарства та практичних (індивідуальних) завдань за темами	Після презентації бюджетів та практичних (індивідуальних) завдань
6	Перевірка на плагіат власних робіт, аналіз звіту перевірки, оцінювання завдань студента з групи	Протягом семестру

Самооцінювання може використовуватися як елемент сумативного оцінювання, так і нормативного оцінювання. В дисципліні передбачається **взаємне оцінювання (peer assessment) та самооцінювання** як елемент формативного оцінювання.

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1 Основні джерела

6.1.1 Підручники, посібники

1. Маслак Н. Г. Основи фінансової грамотності : навчальний посібник. Суми : ТОВ «Коллаж-Принт», 2025. 284 с.
2. Письменний В. Фінансова грамотність: підручник для учнів 10, 11 класів. 2023. URL: [https://uahistory.co/pidruchniki/pismennyi-financial-literacy-10\(11\)-class-2023-standard-level/](https://uahistory.co/pidruchniki/pismennyi-financial-literacy-10(11)-class-2023-standard-level/)
3. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / авт. кол.; К., 2019. 272 с. / Навчальні матеріали «Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?» для учнів 10, 11 класів / Міністерство освіти і науки України (mon.gov.ua). URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/navchalni-materiali-programi-pidruchniki-ta-navchalno-metodichni-posibniki/navchalni-materiali-finanova-gramotnist-finansi-shcho-chomu-yak-dlya-uchniv-10-11-klasiv>

6.1.2 Методичне забезпечення

4. Основи фінансової грамотності: Конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальностями університету всіх форми навчання / укл. Н.Г. Маслак. Суми, 2024. 122 с.
5. Основи фінансової грамотності : методичні вказівки до практичних (семінарських) занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальностями університету всіх форм навчання / укл.: Н.Г. Маслак. Суми, 2024. 92 с.
6. Основи фінансової грамотності : методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальностями університету всіх форм навчання. / укл. Н.Г. Маслак. Суми, 2024. 114 с.
7. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як? : робочий зошит для учня / авт. кол. К., 2019. 160 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/fingram/2Financial_Literacy_Workbook_Aug2019.pdf

6.1.3 Інші джерела

8. Кізіма Т., Булавинець В., Кізіма А. Фінансова поведінка домогосподарств у контексті розвитку поведінкових фінансів. Економічний аналіз. 2022. Том 32. № 4. С. 152–164. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2022.04.152>
9. OECD. OECD Recommendation on Financial Literacy. Paris : OECD Publishing, 2020. URL: <https://www.oecd.org/finance/financial-education/>
10. OECD. Financial Literacy and Financial Inclusion 2023: Results from the OECD/INFE International Survey. Paris : OECD Publishing, 2023.

11. World Bank. Global Findex Database 2021: Financial Inclusion, Digital Payments, and Resilience in the Age of COVID-19. Washington, DC : World Bank, 2022. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/globalfindex>

12. Atkinson A., Messy F.-A. Promoting Financial Inclusion through Financial Education: OECD/INFE Evidence, Policies and Practice. OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions. Paris : OECD Publishing, 2021.

13. Lusardi A. Financial Literacy and the Need for Financial Education: Evidence and Implications. Swiss Journal of Economics and Statistics. 2019. Vol. 155(1). DOI: <https://doi.org/10.1186/s41937-019-0027-5>

6.2 Додаткові джерела

1. Національний банк України. Рамка фінансових компетентностей дітей та молоді України. Київ : НБУ, 2024.

2. Національний банк України. Стратегія розвитку фінансової грамотності до 2030 року. Київ : НБУ, 2024.

3. OECD/INFE Financial Literacy Framework. Paris : Organisation for Economic Co-operation and Development, 2023.

4. OECD/INFE Financial Literacy Framework for Children and Youth. Paris : OECD, 2024.

5. Національний банк України. Дослідження рівня фінансової грамотності населення України. Київ : НБУ, 2024.

6. Національний банк України. Фінансова грамотність, фінансова інклюзія та фінансове благополуччя в Україні: результати дослідження. Київ : НБУ, 2025.

7. Геєнко М., Рибіна Л., Гузенко Т. Фінансова грамотність та професійний розвиток: ключові компоненти стратегії розвитку кадрового та інтелектуального потенціалу закладами вищої освіти. Економіка та суспільство. 2023. № 47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-96>

8. Дослідження рівня фінансової грамотності українців. Центр фінансових знань «Талан». URL: <https://talan.bank.gov.ua/fingramotnist#doslidgennya>

9. Кізима Т. О. Кредитна поведінка домогосподарств: структурно-аналітичний аспект. Світ фінансів. 2019. Вип. 1. С. 7–18.

10. Колеватова А. В., Кондрацька К. В. Роль та значення фінансів домогосподарств у ринковій економіці. Modern Economics. 2019. № 18. С. 55–60.

11. Криклій О. А., Маслак Н. Г., Пожар О. М., Євченко Н. Г., Савченко Т. Г. Банківський менеджмент: питання теорії та практики: монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. 152 с.

12. Криклій О. А., Маслак Н. Г. Управління прибутком банку: монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. 136 с.

1. Криклій О. А., Маслак Н. Г. Управління кредитним ризиком банку: монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. 86 с.

2. Македон Г. М. Витрати домогосподарств регіонів України: факторний аналіз. Економіка. Фінанси. Право. 2020. № 1. С. 14–17.

3. Маслак Н. Г., Криклій О. А. Ціноутворення на банківські продукти: монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. 121 с.

4. Маслак Н. Г. Страхування в системі мінімізації природно-кліматичних ризиків сільськогосподарського виробництва фермерських господарств // [Ринкова адаптація та економічна безпека сільськогосподарських підприємств: монографія /за наук. ред. Жмайлова В.М., Данька Ю.І., Шумкової О.В.] Суми, «Сумський національний аграрний університет», 2018, 396 с. С. 252-268.

5. Маслак Н. Г. Аналіз прибутку банку при управлінні на основі системи збалансованих показників. *Теорія і практика економічного аналізу: сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку* : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (29 вересня – 01 жовтня 2011). Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль, 2011. С. 219-221.

6. Маслак Н. Г. Теоретичні аспекти ефективності банківської діяльності та її оцінки. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія Фінанси і кредит*. 2009. № 2 (27). С. 57-62.

7. Перит І. О. Сутність та управління підприємницькою діяльністю домогосподарств. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 20. С. 72–77.

8. Рамки фінансових компетентностей. Центр фінансових знань «Талан». URL: <https://talan.bank.gov.ua/fingramotnist#ramky-kompetentnostey>

9. Стратегія фінансової грамотності в Україні. Центр фінансових знань «Талан». URL: <https://talan.bank.gov.ua/fingramotnist#strategiya>

10. Шолудько О., Грицина О. Особливості фінансової поведінки домогосподарств та їхня адаптація до сучасних економічних реалій. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія: Економіка АПК*. 2019. № 26. С. 87–91.

11. Що таке фінансова грамотність та як стати фінансово грамотною людиною. URL: <https://spe.org.ua/blog/groshi/shcho-take-finansova-hramotnist/>

12. Юдіна С. В., Галаганов В. О., Боровець І. С. Ключові проблеми та міжнародний досвід функціонування механізму накопичення фінансових ресурсів домогосподарств. *Економіка та держава*. 2019. № 12. С. 48–54.

13. Як навчають фінансової грамотності в школах різних країн світу. Освіторія. URL: <https://osvitoria.media/experience/yak-navchayut-finansovoyi-gramotnosti-v-shkolah-riznyh-krayin-svitu/>

Нормативно-правові акти

14. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121- III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.

15. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.

16. Про кредитні спілки: Закон України від 20.12.2001 р. № 2908-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2908-14>.

17. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679- XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.

18. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>.

19. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. № 2346-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>.

20. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 р. № 4452-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>.

21. Про споживче кредитування: Закон України від 15.11.2016 р. № 1734-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19>.

22. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>.

23. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.

24. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.

6.3 Програмне забезпечення

25. Навчальні матеріали URL: <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=5174>

26. Міністерство фінансів України (аналітична інформація) <https://minfin.com.ua/>

27. Національний банк України <https://bank.gov.ua>

28. Музей грошей НБУ <https://museum.bank.gov.ua/museum/>

29. Центр фінансових знань «ТАЛАН» НБУ <https://talan.bank.gov.ua/>

30. Безкоштовна онлайн-платформа для підвищення рівня фінансової грамотності «Гаразд» <https://harazd.bank.gov.ua/>

31. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) <https://www.fg.gov.ua/>

32. Українська міжбанківська асоціація членів платіжних систем ЄМА <https://www.ema.com.ua/>

33. Ліга страхових організацій України <http://uainsur.com>

Можливе вивчення елементів дисципліни через МОК (неформальна освіта)

1. Фінансова грамотність громадянина. URL: <https://vumonline.ua/course/abc-of-finance/>

2. Освітній серіал «Дружні цифрові фінанси». URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/digital-finance>

3. Освітні заходи та програми в межах підвищення рівня фінансової грамотності від НБУ. URL: <https://talan.bank.gov.ua/zahody#useful-resources>

4. Фінансова грамотність для освітян : навчальні матеріали на платформі Prometheus. URL: https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:Prometheus+NBU101+2024_T1/home

Рецензія на робочу програму (силабус) **ВК Основи фінансової грамотності**

Розроблену викладачем кафедри Фінансів, банківської справи та страхування Наталією МАСЛЯК

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою			
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК			
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення			
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної програми дисципліни)			
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми			
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)			
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти			
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету			
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом			
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента			
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)			
Література є актуальною			
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти			

Рецензент (викладач кафедри

Фінансів, банківської справи та страхування) проф. Михайло ГЕЄНКО

(посада, ПІБ)

(підпис)